

OZNAČOVANIE PRODUKTOV A PRODUKCIE AKO DÔLEŽITÝ TRHOVÝ NÁSTROJ

Monika MIKULOVÁ – Miroslav RUSKO

LABELING OF PRODUCTS AND PRODUCTION AS AN IMPORTANT MARKETING TOOL

ABSTRAKT

Uplatňovanie bezpečnostného a environmentálneho označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti. Cieľom bezpečnostného a environmentálneho označovania je pomôcť lepšie sprostredkovať primerané informácie o bezpečnostných, resp. kvalitatívnych, environmentálnych, charakteristikách procesov, technológií, aktivít a produktov. Bezpečnostné označenie poskytuje pokyny a informácie potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia. Realizuje sa to prostredníctvom značky, farby, svetelného označenia alebo akustického signálu, slovnej komunikácie alebo ručných signálov. Značky alebo označovanie produktov a produkcie je dôležitým trhovým nástrojom tvoriaci neoddeliteľnú súčasť komunikácie spoločnosti či už medzivládnu, podnikmi, výrobcami, orgánmi verejnej správy a predovšetkým samotných spotrebiteľov. Označovanie produktov reprezentuje rozmanitú sieť značiek alebo produktových certifikátov priradených alebo udelených z určitého dôvodu samotným výrobkom, spotrebného alebo úžitkového charakteru využívaných spoločnosťou k najrozličnejším účelom.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: označovanie, environment, kvalita, bezpečnosť

ABSTRACT

Application of safety and environmental labeling in practice comes not only from the efforts and requirements of state authorities, but also the interests of producers and the consuming public. The aim of safety and eco-labeling is to help better convey adequate information on safety, respectively quality, and environmental characteristics, processes, technologies, activities and products. Safety labels provide instructions and information necessary to ensure safety and health. This is done through either signs, colors, light signs or acoustic signals, verbal communication or hand signals. Labels or labeling of products and production as such, is an important market instrument forming an integral part of the communication community, whether it's between intergovernmental agencies, companies, manufacturers, public and especially consumers themselves. Product labeling represents a diverse network of signs or product certificates assigned or granted for any reason to the product itself used by the society for a very wide variety of purposes.

KEY WORDS: labeling, environment, quality, safety

ÚVOD

Od rokov priemyselnej industrializácie sa stretávame so stále väčším technickým pokrokom strojných technológií, priemyselných parkov, chemických a iných výrobných procesov, ktorých vlastnosti musíme ovplyvňovať nielen z hľadiska technických a ekonomických výhod, ale aj z pohľadu ľudskosti a morálnych zásad ktoré spoločnosť svojím vývojom prijala za neoddeliteľnú súčasť napredovania. Priemyselný a technický rozvoj so sebou prináša aj negatívne dopady a to predovšetkým vo forme ovplyvňovania zdravotného stavu populácie, tvorba nadspotreby, zvyšujúci trend výroby nových produktov a tým enormné narastanie odpadov ako aj negatívnych dopadov na bezprostredné životné prostredie a v neposlednom rade globálne zmeny.

Akkoľvek výrobné technológie prechádzajú neustálym vývojom a vylepšeniami v dizajne, použitých materiáloch, technickými parametrami a z hľadiska ostatných požiadaviek, ktoré sú na nové technológie kladené, ako sú napríklad ich prevádzková, ekonomická, energetická náročnosť, hygiena prostredia a mnohé iné sociálno-ekonomické nároky.

Každý stroj, zariadenie používané na spracovanie suroviny a výrobu hotových výrobkov má v sebe potenciálne riziká spojené s ich používaním a samotným výrobným procesom. Napríklad ostré hrany a nože režu, pohyblivé časti rozdrvia, valčeky zapletajú a lasery pália. Z hľadiska napredovania je globálnou spoločenskou povinnosťou testovať vhodnosť a bezpečnosť a zavádzať určité štandardy nielen výrobkov ale aj samotných technológií.

Umiestnenie bezpečnostných, varovaných, informatívnych a iných označení na zariadenia, ktoré upozornia cieľnú skupinu ľudí alebo spoločnosť na nebezpečenstvo (a ako sa im vyhnúť), alebo poskytujú z istého hľadiska konkurenčnú výhodu oproti iným podobným technológiám, má zásadný význam pre životy a zdravie ľudí, pre celkovú bezpečnosť, sociálnu, ekonomickú ochranu spoločnosti a životného prostredia ako také. Práve takéto označenia nám umožňujú jednoducho overiť či daná technológia spĺňa prinajmenšom minimálne požiadavky stanovené zaužívanými štandardmi.

Značky alebo označovanie produktov a produkcie je dôležitým trhovým nástrojom tvoriaci neoddeliteľnú súčasť komunikácie spoločenstva či už medzivládnu, podnikmi, výrobcami, orgánmi verejnej správy a predovšetkým samotných spotrebiteľov. Označovanie produktov reprezentuje rozmanitú sieť značiek alebo produktových certifikátov priradených alebo udelených z určitého dôvodu samotným výrobkom, spotrebného alebo úžitkového charakteru využívaných spoločnosťou k najrozličnejším účelom. Spletitosť a rozmanitosť označovania na výrobkoch alebo technológiách nie je možné jednoducho popísať a ich hlbšiemu porozumeniu je často krát potrebné hlbšie porozumenie a definovanie významovosti.

Základné rozdelenie označovania

Za najdôležitejšie rozdelenie typov označovania produktov a produkcie musíme brať do úvahy jednotlivé záujmové oblasti. Ak uvažujeme o bežnom spotrebnom produkte, tak na samotnom výrobku alebo jeho obale sa nachádza množstvo informácií, z ktorých mnohé sú komerčného charakteru. Na druhej strane sa stretávame na výrobku aj s množstvom piktogramov alebo značiek, ktoré na niečo upozorňujú a poskytujú najrozličnejšie informácie. Ich cieľom je uľahčiť spotrebiteľovi nielen selekciu pri výbere produktu, pri jeho obstaraní ale aj pri jeho použití.

Označovanie produktov môžeme rozdeliť podľa záujmovej oblasti nasledovne;

- Kvalitatívne označovanie - sú to predovšetkým rôzne značky z certifikácie kvality produktov, alebo ocenenia kvality, ktoré produkty získali použitím nadštandardných surovín, procesov alebo iných výnimočných spracovaní daného výrobku. Ku kvalitatívnym označeniam môžeme zaradiť aj napr. manipulačné značky.
- Bezpečnostné označovanie - sú to predovšetkým rôzne piktogramy, ktoré majú za cieľ informovať spotrebiteľa o určitých bezpečnostných vlastnostiach a upozorniť ho na možné nebezpečenstvá. Verifikačné alebo certifikačné logá (označenia) na produktoch, ktoré informujú spotrebiteľa, že daný produkt je za stanovených podmienok bezpečne používať. Do určitej miery môžeme do tejto kategórie zaradiť aj manuály, návody na obsluhu, obrazové alebo textové správy ako správne a bezpečne zaobchádzať s výrobkom
- Environmentálne označovanie (ecolabelling) - sú rôzne typy označenia environmentálneho charakteru, ktoré majú za cieľ informovať spotrebiteľa o vhodnosti, výkonnosti alebo vplyve produktov na životné prostredie. Mnohé environmentálne značky kladú dôraz aj na etický význam.
- Komerčné označenia - za komerčné označenia môžeme považovať rôzne logá a registrované značky výrobcov.
- Technické označovanie - rôzne značky technického charakteru, ktoré informujú o technických vlastnostiach alebo parametroch.

Všetky uvedené kategórie môžeme ďalej špecifickejšie rozdeliť podľa ďalších kritérií.

Môžeme hovoriť napríklad o špecifickom označovaní napr. potravín, služieb, spotrebného tovaru, chemikálií a nebezpečných látok, elektroniky, kozmetiky, farmaceutík, výrobných technológií a podobne.

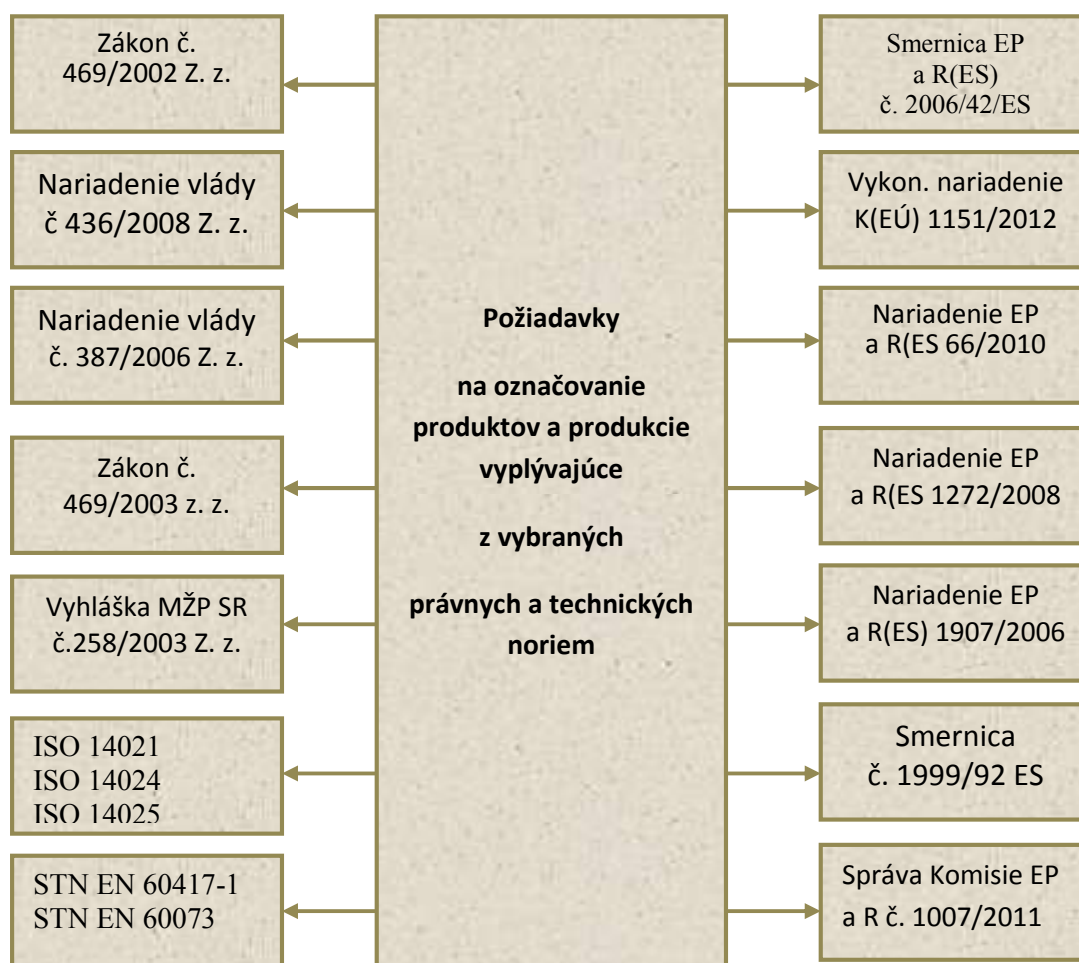
Dôležitý je však samotný dôvod a pôvod jednotlivých označení (tab. 1).

Tab. 1 Základné rozdelenie označovania a značiek produktov a produkcie

Kvalitatívne	Bezpečnostné	Environmentálne
Vlastné vyhlásenia o kvalite	Informatívne piktogramy	Piktogramy eticko-environmentálneho charakteru, napr. recyklácia, spôsob zneškodnenia alebo nakladania s produktom, obalom
Označenie pôvodu a oblasti	Certifikačné logá bezpečnosti overované nezávislou treťou stranou	Environmentálne označovanie typ I, II resp. III - označenia na výrobkoch overované nezávislou treťou stranou
Certifikačné logá kvality overované nezávislou treťou stranou	Návody bezpečného zaobchádzania	Environmentálne značky špecifického charakteru a vplyvu na životné prostredie (moria, lesy a pod.)
CE označenie		Vlastné vyhlásenia o environmentálnej výkonnosti
Uznania výnimočnej kvality (spotrebiteľom uznané ocenenia)		Environmentálna verifikácia technológií (ETV)

Právne predpisy a označovanie produktov

Pre označovanie produktov vyplývajú predovšetkým zo zákonov taxatívne stanovené požiadavky (obr. 1).

Obr.1 Schéma vykonávacích predpisov pre označovanie produktov

Požiadavky na označovanie produktov a produkcie vyplývajúce z vybraných právnych noriem:

- Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov č. 587/2004 Z. z., 217/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 351/2012 Z. z.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 387/2006 Z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci
- Zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 258/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o environmentálnom označovaní výrobkov (v znení č. 217/2007 Z. z.)
- Smernica EP a R č. 2006/42/ES zo 17. mája 2006 o strojových zariadeniach a o zmene a doplnení smernice 95/16/ES
- Smernica 1999/92/ES európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1999 o minimálnych požiadavkách na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov potenciálne ohrozených výbušným prostredím (15. samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)
- Korigendum k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 z 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ
- Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2016/924 z 1. júna 2016, ktorým sa do Registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení zapisuje názov
- Správa komisie Európskeho parlamentu a Rady o výkone právomoci prijímať delegované akty udelené Komisii nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1007/2011 z 27. septembra 2011 o názvoch textilných vlákien a súvisiacom označení vláknového zloženia textilných výrobkov etiketou a iným označením, ktorým sa zrušuje smernica Rady 73/44/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 517/2014 zo 16. apríla 2014 o fluórovaných skleníkových plynoch, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 842/2006.

Označovanie produktov

Za označovanie považujeme rôzne druhy dokumentu alebo obrazového znázornenia, logá, predstavujúce environmentálnu ohľaduplnosť daného výrobku alebo technológie. Základným pravidlom akéhokoľvek označenia je predovšetkým overiteľnosť deklarovaných kvalít a charakteristík prostredníctvom viacerých metód, z ktorých najspoľahlivejšou sú predovšetkým verifikačné nástroje ponúkané nezávislými tretími stranami vládnych alebo všeobecne uznávaných organizácií, ktorých cieľom je „zelený“ a trvalo udržateľný rozvoj.

Z pohľadu environmentálneho označovania môžeme hovoriť o označovaní a verifikácii;

- produktov a služieb,
- environmentálnych technológií.¹

Označovanie súvisí so súčasným trendom sledovať environmentálne a bezpečnostné aspekty procesov, technológií a produktov. Označovanie je jedným zo spôsobov zníženia rizika a priblíženia sa k istote bezpečného výrobku. Pre spotrebiteľa sa tak môže stať problémom aj neprítomnosť jasného a správneho označenia. Bezpečný výrobok je taký výrobok, ktorý neohrozuje tzv. oprávnený záujem. To znamená, že pokiaľ sa používa na určený účel a jeho užívateľ dodržiava bezpečnostné pokyny výrobcu, nespôsobí svojmu užívateľovi škodu na živote, zdraví, ďalej na hnuťelnom a nehnuteľnom majetku a na životnom prostredí.

¹ Rusko, M., Mikulová, M., 2016: Diverzita vizuálneho označovania v oblasti produktov, produkcie, technológií a dopravy. – In: Rusko Miroslav [Ed.]: Motivation - Education - Trust - Environment - Safety 2016. – Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie 10. jún 2016, Bojnice. - Žilina: Strix. Edícia ESE-27, ISBN 978-80-89753-13-0. 175 s.

Uplatňovanie environmentálneho a bezpečnostného označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti. Cieľom environmentálneho a bezpečnostného označovania je pomôcť lepšie sprostredkovať primerané informácie o kvalite, environmentálnych a bezpečnostných charakteristikách procesov, technológií, aktivít a produktov (v rámci jednotlivých etáp jeho životného cyklu). Označovanie súvisí so súčasným trendom sledovať environmentálne a bezpečnostné aspekty procesov, technológií a produktov. Je zjavný trend posunu záujmu o výrobok nielen v jednotlivých etapách jeho životného cyklu, ale z pohľadu "od kolísky po hrob", či progresívnejší prístup "od kolísky po kolísku".

Environmentálne a bezpečnostné označovanie a jeho diverzita, svojím spôsobom odráža súčasné trendy v globalizujúcej sa ekonomike. Na jednej strane príklon k uniformite prostredníctvom štandardizácie, na druhej strane veľká fragmentácia bez akejkoľvek regulácie. Je otázkou na zamyslenie, či súčasné tendencie procesov vo svete idú smerom k jednote, alebo naopak k jej fragmentácii. Flexibilita sa javí dnes cennejšia ako uniformný produkt.

Značky pôsobia ako vizuálny prvok sprostredkujúci príslušnú informáciu (technickú, emočnú a pod.). Uplatňovanie bezpečnostného a environmentálneho označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.

Cieľom bezpečnostného a environmentálneho označovania je pomôcť lepšie sprostredkovať primerané informácie o bezpečnostných, resp. kvalitatívnych, environmentálnych, charakteristikách procesov, technológií, aktivít a produktov.

Bezpečnostné a zdravotné označenie poskytuje pokyny a informácie potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Realizuje sa to prostredníctvom značky, farby, svetelného označenia alebo akustického signálu, slovnej komunikácie alebo ručných signálov.

Bezpečnostné a zdravotné označenie používané na pracovisku, jeho umiestnenie a spôsob použitia musia zodpovedať požiadavkám ustanoveným vo všeobecne záväznom právnom predpise. Zamestnávateľ je povinný vybaviť pracoviská bezpečnostným a zdravotným označením v prípadoch, keď nebezpečenstvo nie je možné odstrániť alebo dostatočne znížiť prostriedkami kolektívnej ochrany, metódami a postupmi používanými pri organizácii práce alebo ďalšími opatreniami.²

Bezpečnosť výrobkov, označovanie a bezpečné užívanie výrobku

Prijatím zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a nariadenia vlády SR č. 404/2007 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov sa dosiahla transpozícia smernice EP a Rady č. 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov. Spolu so zákonom č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a transpozíciou legislatívy ES pre výrobky v oblasti starého aj nového prístupu sa tieto všeobecne záväzné právne predpisy stali účinným nástrojom orgánov trhového dozoru v oblasti ochrany spotrebiteľa pred nebezpečnými výrobkami nepotravinárskeho charakteru.

V oblasti bezpečnosti výrobkov plní dôležitú úlohu Slovenská obchodná inšpekcia, ktorá ako orgán dozoru nad plnením ustanovení zákona č. 250/2007 Z. z. systematicky vyhľadávala a vyhľadáva na trhu SR výrobky so závažným rizikom pre spotrebiteľa. V roku 2005 sa dosiahla transpozícia právnych predpisov v oblasti kozmetických výrobkov nariadením vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.³

Dňa 1.9.2007 nadobudol účinnosť zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa neho je orgánom dozoru nad trhom s kozmetickými výrobkami Úrad verejného zdravotníctva SR. Na základe zákona č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách plní úlohu dozoru nad trhom s motorovými vozidlami Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR - Štátny dopravný úrad.

Od 1. mája 2004 sa stala SR súčasťou systému Spoločenstva pre rýchlu výmenu informácií o nebezpečných výrobkoch medzi členskými štátmi EÚ, štátmi ES a EK - RAPEX.

Pri posudzovaní bezpečnosti výrobku sa prihliada hlavne na:

- vlastnosti výrobku vrátane jeho životnosti, zloženia, označovania, balenia, na návod, na montáž a uvedenie do prevádzky, návod na jeho použitie, údržbu a likvidáciu;

²RUSKO, M., 2006. Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

³RUSKO, M., 2006. Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

- účinok na iné výrobky všade tam, kde možno reálne predpokladať, že sa bude používať spolu s inými výrobkami;
- spôsoby prezentácie výrobku a všetky údaje a informácie o výrobku poskytované výrobcom;
- skupinu spotrebiteľov, ktorá môže byť vážne ohrozená pri používaní výrobku, a to najmä detí.

Označovanie je jedným zo spôsobov zníženia rizika a priblíženia sa k istote bezpečného výrobku. Pre spotrebiteľa sa tak môže stať problémom aj neprítomnosť jasného a správneho označenia.

Základom bezpečného užívania každého výrobku bežným spotrebiteľom je získanie dostatku informácií. Tieto informácie by mal poskytnúť v prvom rade výrobca, pretože on je zodpovedný za uvedenie bezpečného výrobku na trh.

Súvisiace označovanie:

- Označenie CE
- Slovenská značka zhody C_{SK}
- Značka kvality SK.
- značka „Bezpečné hračky“ - certifikačná značka s medzinárodnou pôsobnosťou v vlastníctve Talianskeho inštitútu pre bezpečnosť hračiek (IISG).

Slovenská značka zhody C_{SK} pozostáva zo štylizovaného písmenového označenia uvedeného v prílohe k zákonu č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Slovenská značka CSK osvedčuje, že vlastnosti určeného výrobku spĺňajú technické požiadavky na výrobky a v prípade stavebných výrobkov aj technické požiadavky podľa osobitného predpisu (napr. zákon č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch) a boli dodržané postupy posudzovania.

Medzi etablované značky v oblasti bezpečného užívania výrobku patrí napríklad značka CHECKED SAFETY - bezpečnostná značka zaručuje, že testované produkty spĺňajú všetky požiadavky na bezpečnosť. ⁴ ECO SAFE značka bola vytvorená s cieľom odlišiť výrobky netoxické pre človeka a životné prostredie. Cieľom je zaistiť, aby všetky textilné výrobky a doplnky neobsahovali látky škodlivé pre človeka a životné prostredie a tiež boli po stránke fyzikálnej a mechanickej bezpečnosti vyhovujúce ako produkty pre deti.

Nariadenie (EÚ) č. 517/2014 o fluórovaných skleníkových plynoch

V nariadení (EÚ) č. 517/2014 sa ukladá povinnosť obmedziť množstvá fluórovaných uhlíkovodíkov (HFC), ktoré spoločnosti môžu uviesť na trh v EÚ, t. j. dovozom alebo výrobou. ⁵ Dôsledkom obmedzenia predaja týchto skleníkových plynov s často vysoko otepľujúcim účinkom sa časom výrazne znížia ich emisie. ⁶

V nariadení (EÚ) č. 517/2014 a súvisiacich vykonávacích nariadeniach Komisie č. 2015/2067 a č. 307/2008 [⁷, ⁸] sa na úrovni EÚ stanovujú veľmi presné požiadavky na odbornú prípravu a certifikáciu technických pracovníkov, ktorí zaobchádzajú s chladivami na báze fluórovaných skleníkových plynov. Mnohé z nich vychádzajú z už existujúcich opatrení v zmysle predošlého nariadenia (ES) č. 842/2006 a jeho vykonávacích nariadení od roku 2008.

Hlavným účelom týchto požiadaviek je zabezpečiť minimalizáciu emisií skleníkových plynov zo zariadení. K relevantným činnostiam patrí montáž, servis, údržba, oprava a vyradenie zariadenia z prevádzky, okrem toho tiež kontrola úniku, ako aj zhodnotenie fluórovaných skleníkových plynov na konci ich životnosti.

Od 1. januára 2015 musia certifikovaní technickí pracovníci okrem technických znalostí a praktickej odbornej prípravy zameranej na fluórované skleníkové plyny taktiež mať „informácie o príslušných technológiách na nahradenie alebo obmedzenie používania fluórovaných skleníkových plynov a o bezpečnom zaobchádzaní s nimi.“ ⁹ „Zámerom je poskytnúť technickým pracovníkom, ktorí získavajú odbornú prípravu v oblasti používania fluórovaných skleníkových plynov, určité všeobecné poznatky o vlastnostiach alternatívnych chladív (t. j. CO₂, amoniaku, uhlíkovodíkov a HFO ¹⁰) a charakteristikách zariadení, v ktorých sa používajú. Nariadenie neobsahuje

⁴CHECKED SAFETY. - [on-line] Available on - URL: > <http://www.icqglobal.com/eng/marks/> <

⁵ Ú. v. EÚ L 150, 20.5.2014, s. 195.

⁶ Správa Komisie o dostupnosti odbornej prípravy pre obslužný personál vzhľadom na bezpečné zaobchádzanie s technológiami šetrnými ku klíme, ktoré nahrádzajú fluórované uhlíkovodíky alebo ktorými sa má znížiť miera ich využívania, Brusel, 30. 11. 2016, COM(2016) 748 final

⁷ nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2067

⁸ nariadenie Komisie (ES) č. 307/2008.

⁹ nariadenie (EÚ) č. 517/2014., Článok 10 ods. 3 písm. e)

¹⁰ Poznámka: Fluórované olefiny sú nenasytené fluórované uhlíkovodíky (HFC) s nízkym potenciálom globálneho otepľovania.

konkrétnejšie požiadavky na odbornú prípravu, pokiaľ ide o alternatívne chladivá (nie fluórované skleníkové plyny), keďže tieto alternatívne chladivá nie sú zahrnuté v rozsahu pôsobnosti nariadenia.¹¹

Na druhej strane však ostatné právne predpisy EÚ, ktoré sa zameriavajú na bezpečné zaobchádzanie so zariadeniami, obsahujú povinnosti týkajúce sa odbornej prípravy súvisiacej s alternatívnymi chladivami (tab. 2). Okrem konkrétnych právnych predpisov, ktoré sa týkajú rizík ako horľavosť a tlak, sú v tomto kontexte relevantné aj otázky všeobecnejšej bezpečnosti výrobkov, ako aj právne predpisy v oblasti zdravia a bezpečnosti.

Tab. 2 Právne predpisy EÚ relevantné pre bezpečné zaobchádzanie s alternatívnymi chladivami k fluórovaným skleníkovým plynom

Kategória	Právne predpisy EÚ
Tlak	smernica 97/23/ES o tlakových zariadeniach (a prepracované znenie 2014/68/EÚ)
Horľavosť/Výbušné atmosféry	- ATEX 95 – smernica 2014/34/EÚ o výbušných atmosférach (ktorou sa zrušuje smernica 94/9/ES) - ATEX 137 – smernica 99/92/ES o minimálnych požiadavkách na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov potenciálne ohrozených výbušným prostredím.
Bezpečnosť a ochrana zdravia	smernica 89/391/EHS – rámcová smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (BOZP)
Bezpečnosť výrobkov	- smernica 2006/95/ES (a prepracované znenie 2014/35/EÚ) – smernica o nízkom napätí - smernica 2004/108/ES (a prepracované znenie 2014/30/EÚ) – smernica o elektromagnetickej kompatibilite - smernica 2006/42/ES – smernica o strojových zariadeniach

ZÁVER

Neustály tlak na skvalitňovanie riadenia v oblasti bezpečnosti a environmentu, zvyšovanie kvality produkcie, dodržiavanie bezpečnostných a environmentálnych požiadaviek v procese výroby a služieb, sú nútené organizácie a inštitúcie hľadať nové proaktívne formy riadenia v oblasti bezpečnosti, environmentu a kvality. Ukazuje sa v tejto súvislosti ako veľmi potrebné koordinovať implementovanie a udržiavanie jednotlivých labelingových systémov v rámci jedného posudzovania, resp. procesu. Analýza súčasných prístupov a rozvojových trendov pri hodnotení, posudzovaní, označovaní produktov a technológií v oblasti bezpečnosti, environmentu a kvality a publikované poznatky a skúsenosti poukazujú na potrebu optimalizácie týchto činností. Tieto môžu byť aj náplňou vedeckých rozpráv a riešení. Existuje viacero schém, ktoré sú zamerané na viaceré aspekty environmentu, bezpečnosti, zdravia, hygieny, kvality a ďalších značení, pričom kladú rozdielnu váhu na danú oblasť, ktorá často rešpektuje príslušný segment socio-ekonomickej aktivity. Tieto schémy by nemali obmedzovať voľný pohyb výrobkov, t.j. napríklad v EÚ by boli neprijateľné podľa článkov 28 a 30 Zmluvy ES je technická harmonizácia na úrovni Spoločenstva.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

CHECKED SAFETY. - [on-line] Available on - URL: > <http://www.icqglobal.com/eng/marks/> <
 Korigendum k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006)

Nariadenie (EÚ) č. 517/2014., Článok 10 ods. 3 písm. e)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 z 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ

¹¹ Poznámka: Ak sa fluórované skleníkové plyny zmiešajú s alternatívnymi chladivami, ako sú uhľovodíky, CO₂ alebo HFO, tieto zmesi podliehajú všetkým požiadavkám na odbornú prípravu a certifikáciu, ktoré vyplývajú z nariadenia (EÚ) č. 517/2014, ako aj akýmkoľvek ďalším požiadavkám, ktoré súvisia s bezpečnostnými smernicami

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 517/2014 zo 16. apríla 2014 o fluórovaných skleníkových plynch, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 842/2006.

Nariadenie Komisie (ES) č. 307/2008.

Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2067

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 387/2006 Z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci

RUSKO, M., 2006. Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

RUSKO, M., 2006. Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

Rusko, M. - Mikulová, M., 2016: Diverzita vizuálneho označovania v oblasti produktov, produkcie, technológií a dopravy. – In: Rusko Miroslav [Ed.]: Motivation - Education - Trust - Environment - Safety 2016. – Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie 10. jún 2016, Bojnice. - Žilina: Strix. Edícia ESE-27, ISBN 978-80-89753-13-0. 175 s.

Smernica 1999/92/ES európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1999 o minimálnych požiadavkách na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov potenciálne ohrozených výbušným prostredím (15. samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS)

Smernica EP a R č. 2006/42/ES zo 17. mája 2006 o strojových zariadeniach a o zmene a doplnení smernice 95/16/ES

Správa komisie Európskeho parlamentu a Rady o výkone právomoci prijímať delegované akty udelené Komisii nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1007/2011 z 27. septembra 2011 o názvoch textilných vlákien a súvisiacom označení vlákenného zloženia textilných výrobkov etiketou a iným označením, ktorým sa zrušuje smernica Rady 73/44/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES

Správa Komisie o dostupnosti odbornej prípravy pre obslužný personál vzhľadom na bezpečné zaobchádzanie s technológiami šetrnými ku klíme, ktoré nahrádzajú fluórované uhlíkovodíky alebo ktorými sa má znížiť miera ich využívania, Brusel, 30. 11. 2016, COM(2016) 748 final

Ú. v. EÚ L 150, 20.5.2014, s. 195.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 258/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o environmentálnom označovaní výrobkov (v znení č. 217/2007 Z. z.)

Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2016/924 z 1. júna 2016, ktorým sa do Registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení zapisuje názov

Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov č. 587/2004 Z. z., 217/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 351/2012 Z. z.

Zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ADRESY AUTOROV

Ing. Monika MIKULOVÁ

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika

Doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD.

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Ústav integrovanej bezpečnosti, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: mirorusko@centrum.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.